

Luister dan!

Auteur: Richard Backers

Illustraties: Monique Beijer

L E E S									
L	Leeservaring								
	A	B	C	D	E	F	G	H	
A	AVI								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
T	Thema								
	weglopen								
Toegekend door KPC Groep te 's-Hertogenbosch									

Genre: realisme

Aantal bladzijden: 128

Aanvulling leeslatthema's: luisteren naar elkaar; veranderen van mensen

1 Korte inhoud

Tijdens het winkelen met oma ontmoet Stella een straatmuzikant. Hij speelt prachtig blokfluit, heeft vreemde ogen en een hond. Die bedankt blaffend voor muntstukjes die in de hoed gegoooid worden.

Stella noemt haar ouders 'werkgekken'. Mama kan promotie maken, maar moet dan 36 uur gaan werken. Stella wordt boos: dan hebben jullie helemaal geen tijd meer voor mij! Maar mama zet door.

Op weg naar school, in gezelschap van haar vriendinnen, ontmoeten ze de muzikant. Stella is verbaasd dat hij haar naam weet. Mama belt naar school dat ze moet overwerken. Stella wordt boos en is brutaal door de telefoon. Op weg naar huis ontmoet ze de muzikant weer en ze raken in gesprek. De man zegt vreemde, onbegrijpelijke dingen. Stella leert van hem dat je zelf actie moet ondernemen als er iets is dat je wilt veranderen. Ze gaat een brief schrijven naar de baas van haar moeder. Of hij wel weet dat ze haar kind verwaarloost. Ze ondertekent met: de oma van Stella. Na schooltijd geeft ze de brief af bij de receptie van het kantoor waar haar moeder werkt. Weer ontmoet ze de muzikant.

Als ze op een zaterdag boodschappen doet, komt Stella hem tegen in het winkelcentrum. Hij raadt haar aan om haar ouders 'denkbodschappen' te geven. Briefjes neerleggen met boodschappen die papa en mama doen nadenken. Wanneer de muzikant stiekem een briefje in de bus gooit, lezen haar ouders het: *Hoi Stella, ik moet weg. Je moet het een poosje alleen doen! Succes!* Haar ouders willen weten van wie die brief is, maar Stella zegt niets. Papa en mama krijgen de anonieme denkbrieftjes. Zelf krijgt Stella ook een briefje (van haar ouders) met een boodschap. Ze krijgen er ruzie om. Als oma komt logeren, praat deze met mama en papa. Ze vertelt hen van de muzikant en ook dat hij in de gevangenis zit. Olie op het vuur!

De situatie escaleert. Stella besluit weg te lopen.

De muzikant vertoont zich weer aan de deur bij mama en papa. Hij stelt zich voor: Fedde Siderius. Het komt tot een gesprek, maar dat lost niets op. De muzikant vertrekt en papa en mama gaan Stella zoeken. Ook Fedde zoekt en schakelt mensen in die hij kent: straatvegers, zwervers, parkeerwachters. Stella luistert een tweegesprek tussen een zwerver en visverkoper af en vangt op dat er vijftig euro te verdienen is voor wie een meisje vindt. Ze wordt boos. Als haar ouders haar voor geld laten zoeken, blijft ze helemaal weg! Stella weet niet dat Fedde de vijftig euro uitlooft.

Na wat omzwervingen komt ze toch bij huis aan. Het is donker, niemand thuis. Stella besluit om de garage in te gaan. Ongezien, denkt ze, glipt ze naar binnen. Ze pakt een stretcher en slaapzakken en valt in een diepe slaap. Toch heeft de muzikant haar naar binnen zien gaan. Als haar ouders thuis komen van hun zoektocht naar Stella, brengen ze haar naar haar eigen kamer. Ze is zo moe dat ze niet wakker wordt. Op een speciale manier weet de muzikant Stella en haar ouders nader tot elkaar te brengen. Een denkspreuk speelt daar weer een belangrijke rol bij. Papa en mama beloven met haar te praten en het werk niet meer op de eerste plaats te laten komen. Ook Stella wil veranderen. En plotseling zien ze een schim de deur uitglippen. De muzikant verdwijnt in de ochtendmist.

2 Villa aspecten

1a Inleidend tekstje

De teksten met een grijze achtergrond komen uit het boek. De paginanummers staan erbij.

Luister dan! wordt ingeleid met de volgende tekst:

Stella wil haar ouders veranderen. Ze eist dat. Maar kunnen mensen wel op bevel veranderen? En hoever mag je gaan om je ouders te dwingen naar je te luisteren?

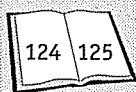
Wanneer u met de kinderen over deze tekst praat voordat het boek gelezen wordt, kunnen de volgende zaken aan de orde komen:

Je ouders willen veranderen. Waarom zou Stella dat willen? Kunnen de kinderen redenen bedenken waarom je je ouders zou willen veranderen? Zijn er zaken die zijzelf thuis willen veranderen? Hebben ze het soms al eens geprobeerd? Is het gelukt? Hoe hebben ze het aangepakt? Wat vinden ze ervan dat Stella juist haar ouders wil veranderen? Wat mag je wel doen en wat niet om anderen, en speciaal je ouders, zich anders te laten gedragen? Vraag de kinderen tijdens het lezen na te denken over de dingen die Stella doet. Laat hen bedenken wat zijzelf zouden doen in de situaties waarin Stella terecht komt.

Wanneer *Luister dan!* uitgelezen is en u praat met de kinderen over het boek, neem deze inleidende tekst er dan nog eens bij. Vinden ze het terecht dat Stella haar ouders probeert te veranderen? Vinden ze dat Stella te ver ging?

2b Villa Alfabet

Taalkamer

Je vergist je eerder, als je denkt dat je de weg weet.

Op een kruising kun je ook nog altijd terug.

Wie de zee heeft gezien, denkt anders over een meertje.

Drie spreuken van de muzikant. Wat betekenen ze? Vind je het goede spreuken?

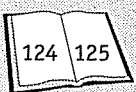
Welke betekenis hebben de kinderen aan de spreuken gegeven? Deden ze dat meteen toen ze deze zinnen in het boek tegenkwamen tijdens het lezen? Het zijn geen bekende spreekwoorden of gezegden.

Wat stellen ze zich voor bij de eerste spreuk? Wanneer je heel zeker van je zaak denkt te zijn, ben je geneigd om niet meer goed na te denken of je wel gelijk hebt. Zo is het, en niet anders, denk je. En je stopt met denken. Dat kan gevaarlijk zijn, je ziet op deze manier makkelijk iets over het hoofd. Aan de andere kant, altijd blijven twijfelen is ook niet goed.

Op een kruising kun je drie kanten uit, rechtdoor, linksaf of rechtsaf. Denk je. Hoe snel vergeet je dat je ook nog terug kunt? Dat is de weg waar je vandaan komt. Kan deze spreuk ook betekenen dat je bij ruzies soms weleens moet toegeven? Niet altijd je eigen zin doordrijven, geven en nemen, een stapje vooruit, maar ook achteruit durven gaan.

In de derde spreuk vergelijkt de muzikant iets groots met iets dat veel kleiner is. Als je eenmaal behoorlijk in de penarie hebt gezeten, kun je kleine tegenslagen best aan. Als iemand excuus heeft aangeboden voor iets heel erg vervelends wat hij of zij gedaan heeft, vergeef je kleine fouten van die ander makkelijker.

Kunnen de kinderen zelf voorbeelden bedenken bij deze spreuken? Vinden ze het wijze woorden?

De 'even-alleen-zijn'-kamer

'En als je zelf een beetje toegeeft?' vraagt de muzikant.

'Mooi niet,' roept Stella. Ze gooit het zeil van zich af en springt uit de rijdende bakfiets. Half struikelend blijft ze op de been en rent de stoep op. Toegeven? Nooit!

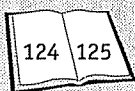
Waarom wil Stella per se niet toegeven?

Vind jij toegeven makkelijk of moeilijk? Waar hangt dat van af?

Toegeven, ongelijk bekennen. Hoe moeilijk is dat? De meeste mensen hebben er moeite mee. Hoe zou dat komen? Wat voel je als je merkt dat je ongelijk hebt en dat moet toegeven? Zijn er dingen die je makkelijk toegeeft en andere dingen die je liever helemaal niet toegeeft? Hangt het er ook van af tegenover wie je iets moet toegeven? Geef je makkelijker toe als je denkt dat er anders ruzie van komt? Of heb je de ervaring dat

als je iets toegeeft, aan je ouders bijvoorbeeld, je als dank nog een flinke preek kunt krijgen? Is toegeven aan iemand, die altijd vindt dat hij of zij het bij het rechte eind heeft, moeilijker? Passen de woorden 'koppig' en 'nooit toegeven' bij elkaar? Wat vind je van mensen die altijd alles heel makkelijk toegeven? Zijn dat slapjanussen, of juist aardige mensen met wie je nooit ruzie krijgt? Kennen de kinderen mensen die moeilijk iets toe kunnen geven? Hoe gaan ze daarmee om? Hebben ze daar vaak ruzie mee, of denken ze 'laat maar, ik weet voor mezelf dat ik gelijk heb'?

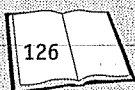

Speelzolder

Als Stella niet was weggelopen, zou het probleem tussen Stella en haar ouders dan ook opgelost kunnen worden? Hoe dan?

Is weglopen de enige manier om het probleem tussen Stella en haar ouders op te lossen? Wat dachten ze toen ze lazen dat Stella wegliep? Wat vonden ze ervan toen Stella in de garage glipte? Dachten ze toen, net als Stella: weg maar toch een beetje thuis? Ze kennen Stella nu, zou Stella het anders gekund hebben? Zouden de oma's van Stella een andere oplossing hebben kunnen geven? Welke van de twee oma's zou Stella het best kunnen helpen? Kunnen ze vertellen hoe het anders zou kunnen? Hoe zouden zij het probleem aangepakt hebben?

Richard Backers stuurde een e-mail aan alle lezers. De tekst luidt:

Van: Richard Backers

(mail via: villa@maretak.nl)

Aan: <alle lezers van Villa Alfabet>

Onderwerp: Luister dan!

Fijn dat je mijn boek voor je neus hebt. Ik zou graag eens stiekem willen kijken als je aan het lezen bent. Zie ik gelijk wat je ervan vindt. Kun je het boek niet weggleggen en moet het uit? Of vind je het maar een gewoon-verhaaltje? Antwoorden op zulke vragen krijg ik natuurlijk niet vaak te horen. Hoewel, misschien mail je mij terug. Dan weet ik het wel. Schrijven is een mooie hobby. Net als lezen trouwens. Zelf doe ik allebei met veel plezier. 'Luister dan!' is alweer mijn zevende boek. Ik vond het leuk om dit keer te schrijven over een kind met een eigen mening. Stella, de hoofdpersoon in dit boek, vindt dat haar vader en moeder veel te weinig tijd aan het gezin besteden. Hun werk is voor hen het belangrijkste. En alles moet zo snel mogelijk. Soms zien ze elkaar niet eens staan. Stella wil het anders. Maar als haar vader en moeder niet luisteren, gaat ze wel heel ver. Herken je het probleem van Stella? En heb je er ook een mening over?

Misschien helpt dit boek wel om er eens over te praten. Zeg nou zelf, de wereld draait tegenwoordig al zo snel. Wat meer tijd en aandacht voor elkaar, is volgens mij geen slecht idee.

Veel plezier met mijn boek, groeten van

Richard Backers

Praten over de e-mail van Richard Backers kan aan de hand van de overdenkingen bij de volgende zinnen:

Fijn dat je mijn boek voor je neus hebt. Ik zou graag eens stiekem willen kijken als je aan het lezen bent. Zie ik gelijk wat je ervan vindt. Kun je het boek niet wegleggen en moet het uit? Of vind je het maar een gewoon verhaaltje? Antwoorden op zulke vragen krijg ik natuurlijk niet vaak te horen. Hoewel, misschien mail je mij terug. Dan weet ik het wel.

Kunnen de kinderen zich indenken dat een schrijver dit weleens denkt? Schrijven is eigenlijk een eenzame bezigheid. De meeste schrijvers bedenken een verhaal in hun eentje. Soms willen ze pas dat anderen stukjes lezen als het helemaal af is. En als er dan een boek van gemaakt is, moet je maar afwachten wat de lezers ervan vinden. Lezen ze het in één ruk uit? Wat denken de lezers als ze lezen wat de hoofdpersoon allemaal meemaakt? Worden ze vrolijk, boos, verdrietig? Moeten ze lachen om dingen die ze lezen? Lachen ze om de situaties waarin de hoofdpersoon verzeild raakt? Lachen ze om taal, leuke woorden en zinnen die de schrijver gebruikt? Denken ze: dat zou ik ook zo doen! Of juist: zo zou ik het nooit gedaan hebben! Richard Backers vraagt om antwoorden op zulke vragen. Villa Alfabet lezers kunnen die antwoorden geven! Laat de kinderen naar hem mailen en praat over de reactie van Richard.

'Luister dan!' is alweer mijn zevende boek. Ik vond het leuk om dit keer te schrijven over een kind met een eigen mening.

Kennen de kinderen andere boeken van Richard Backers? Kunnen ze opzoeken welke boeken hij heeft geschreven? Kunnen ze aan de titels zien waar de boeken ongeveer over gaan? Is *Luister dan!* aanleiding om nog een boek van hem te lezen? Natuurlijk hebben ze gemerkt dat Stella een eigen mening heeft. Richard vond het leuk om over zo'n meisje te schrijven. Vonden de kinderen het leuk om over Stella te lezen?

Herken je het probleem van Stella? En heb je er ook een mening over? Misschien helpt dit boek wel om er eens over te praten. Zeg nou zelf, de wereld draait tegenwoordig al zo snel. Wat meer tijd en aandacht voor elkaar, is volgens mij geen slecht idee.

Kunnen boeken waarin problemen besproken worden hulp bieden aan lezers die dezelfde problemen hebben? Vinden de kinderen het makkelijker om aan de hand van een boek over problemen te praten? Waarom is dat zo? Omdat het in een boek over de pro-

blemen van een hoofdpersoon gaat, een ander, waardoor het niet zo heel dichtbij komt?

Hebben ze antwoorden op de vragen die Richard in dit fragment van de e-mail stelt?

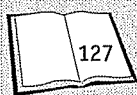
2c Vragen naar aanleiding van de Villaatjes

Na de hoofdstukken 2, 9 en 16 staan in het boek de Villaatjes afgedrukt. De vragen die daarbij horen en achter in het boek staan, zijn hieronder weergegeven.

Als u met de kinderen over het boek praat nadat ze het hebben uitgelezen, neem dan een selectie uit de vragen met hen door. Laat in eerste instantie de kinderen kiezen over welke vragen ze willen praten. Vraag dóór als er niet veel uitkomt. Vraag vooral weer naar eigen ervaringen en gevoelens in situaties die de kinderen zelf hebben meegemaakt.

U kunt er ook voor kiezen om de vragen meteen te bespreken als de hoofdstukken waarop de vragen betrekking hebben, gelezen zijn.

Het is bij het beantwoorden van de vragen onbelangrijk of het kind een 'goed antwoord' geeft. Vaak is niet duidelijk wat een correct antwoord is. Bovendien is het overdenken van de vraag het belangrijkste.

Vragen na hoofdstuk 2, bladzijde 21

- 1 Wat vind je van de manier van leven van de muzikant: je brood verdienen met fluitspelen, rondrijden op een bakfiets met een hond als vriend? Zou jij zo willen leven?

Zouden veel mensen dit niet willen? Veel vrijheid, weinig dingen die echt moeten. Een beetje rondrijden, fluitspelen. Wat zien de kinderen als voordelen? Toch zijn er maar weinig mensen die het echt doen. Zitten er dan ook nadelen aan? Hoe vinden de kinderen het als ze zelf zo rond kunnen trekken?

- 2 De vader van Stella zegt tegen Stella dat ze misschien wel een eigen pony kan krijgen nu haar moeder meer gaat werken. Stella 'snapt het spelletje goed'. Wat bedoelt de schrijver daarmee? Zegt het ook iets over de vader van Stella dat hij zo'n 'spelletje' speelt?

Zegt de term 'afkopen' de kinderen iets? Dat is immers het spelletje dat vader speelt. Door het geven van cadeautjes denkt vader dat het minder erg wordt als je vaak alleen bent. Is dat zo makkelijk? Wat zegt het precies over de vader van Stella? Dat hij rijk is? Dat hij er makkelijk vanaf wil komen? Dat hij zijn eigen geweten wil sussen, omdat hij eigenlijk, diep in zijn hart, wel weet dat hij zijn dochter te weinig aandacht geeft? Kent hij Stella wel goed als hij denkt dat hij haar zo blij maakt?

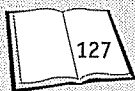
- 3 Stella vindt dat haar ouders te weinig thuis zijn, Yasmin wordt er gek van dat er altijd iemand thuis is. Begrijp jij Stella én Yasmin?

Welk antwoord geven de kinderen op deze vraag? Wie van de twee begrijpen ze beter: Stella of Yasmin? Hoe is het bij henzelf thuis? Hebben ze zelf weleens behoefte aan alleen zijn? Kan dat altijd? Hebben ze een eigen kamer waarop ze zich af en toe kunnen terugtrekken? Of zijn er altijd anderen in de buurt?

4 Stella vertelt dingen aan de muzikant, waar niemand iets mee te maken heeft. Wat voor soort mens moet de muzikant dan zijn?

De muzikant is een mysterieuze man. Welke bijzondere eigenschappen heeft hij, die Stella, hoewel ze hem nog nooit gezien heeft, ertoe brengen toch veel over zichzelf te vertellen? Wat vinden de kinderen van de muzikant? Is het iemand aan wie ze hun geheimen zouden toevertrouwen? Hoe weet je dat je een ander kunt vertrouwen? Kun je dat zien? Aan welke dingen merk je dat? Zijn er ook mensen aan wie je absoluut niets over jezelf zou willen vertellen? Kunnen de kinderen dat verschil verklaren?

Vragen na hoofdstuk 9, bladzijde 76

1 Waarom worden de ouders zo boos van de briefjes? Zou jij dat ook zijn geworden?

Is dat om de inhoud? Worden ze aan het denken gezet, vinden ze dat Stella eigenlijk gelijk heeft, maar willen ze hun banen niet opgeven? Is het, omdat ze denken dat Stella ze schreef en zij dat blijft ontkennen? Of vinden ze dat je met elkaar moet praten en niet via briefjes moet communiceren? Hoe zouden de kinderen reageren als ze dergelijke briefjes zouden krijgen?

2 Stella vindt het flauw dat haar ouders briefjes terugschrijven. Wat vind jij?

Als Stella briefjes schrijft, mogen haar ouders dat toch zeker ook! Of is het inderdaad flauw als volwassenen zich op dezelfde manier als kinderen gaan gedragen?

3 Oma vertelt dat de muzikant in de gevangenis zit. Moet oma zo'n belangrijk nieuwtje vertellen? Of moet oma dat voor zich houden omdat ze dat aan Stella heeft beloofd?

Beloofd is beloofd. Niet alleen tussen kinderen, maar ook tussen kinderen en volwassenen, nietwaar? Maar zijn er toch situaties denkbaar waarin je een belofte kunt breken? Waarschijnlijk vinden oma en de ouders van Stella dat ze haar beschermen moeten. Je gaat nu eenmaal niet om met iemand die in de gevangenis gezeten heeft. Maar zij kennen de muzikant niet, Stella wel. Kun je iemand veroordelen als je verder niets van hem of haar weet?

Vragen na hoofdstuk 16, bladzijde 123

1 De muzikant weet dingen die hij niet kán weten. Wat vind jij daarvan?

Kan dat bestaan? Komt dat alleen in boeken voor? Heeft Richard Backers dit bedacht om het verhaal spannender te maken? Vonden de kinderen het vreemd toen ze het lazen? Vonden ze het misschien ook een beetje eng?

2 De muzikant vraagt aan Stella: 'Hoe was het op straat?' Welk antwoord zou jij geven als je Stella was?

Denk je eens in. Weggelopen, alleen op straat, eerst gaat het schemeren en dan wordt het donker. Op bladzijde 110 stelt Stella zich de vraag: *Hoe komt het, dat je banger bent als het donker is?* In het donker zien de dingen er anders uit dan met licht. In het donker hoor je de dingen anders. Blijf je al die tijd dapper?

3 'Ook de moeilijkste weg begint met één enkele stap!' schrijven de ouders van Stella. Welke stap moeten de ouders zetten volgens jou, en welke stap Stella?

Bij een probleem tussen twee partijen ligt de oplossing meestal in het midden. Beide partijen moeten iets inleveren, toegeven. Toegeven kan moeilijk zijn. Maar wie zet de eerste stap? Voor wie is het 't makkelijkst om de eerste stap te zetten, denken de kinderen? Voor Stella of voor haar ouders? Allebei moeten ze wat toegeven. Wat bedenken de kinderen?

4 'Dan, als in een sprookje, lossen de muzikant en Dropkop op in de vochtige ochtendmist.'
Dat is de laatste zin van het boek. Past die zin goed bij de muzikant?

Bestaat de muzikant wel echt? Of leeft hij alleen in de gedachten van Stella? Is het verhaal soms een sprookje? Of zitten er sprookjeselementen in het verhaal? De muzikant die telkens komt opdagen. De dingen die hij weet, maar eigenlijk niet kán weten. Daar past het verdwijnen in natte ochtendmist goed bij.

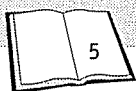
3 Extra Verdieping

3a Praten over taal en gevoel

Hierna volgt een aantal woorden, zinnen of tekstfragmenten, die het waard zijn om te bespreken. Ze worden voorzien van bespreeksuggesties. Het kan gaan om bijzonder

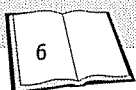

taalgebruik, of taal die heel sterk een gevoel uitdrukt. Ook om beeldspraak of humoristisch taalgebruik. Bijzondere gevoelens die personen in het verhaal hebben, al of niet herkenbaar voor de lezer, worden eveneens besproken.

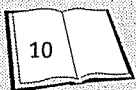
Een stroom winkelende plasticzakken trekt aan haar voorbij.

Drukt deze zin goed uit wat je in een volle winkelstraat ervaart als je eigenlijk geen zin in winkelen hebt? Zien de kinderen het voor zich als ze hun ogen dicht doen?

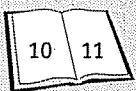
Stella ziet haar vader al zitten, ha, die slaat nog náást een triangel.

Moesten de kinderen lachen toen ze deze zin lazen? De vader van Stella is vast niet erg muzikaal.

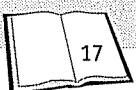
Als er een nare gedachte in je hoofd zit die er maar niet uit wil, krijg je vroeg of laat piekerpijn.

Hebben de kinderen ook wel eens last van piekerpijn? Hoe erg kan piekerpijn zijn? Bestaan er medicijnen tegen piekerpijn? Wat kan er het beste tegen helpen volgens de kinderen?

Stella weet dat mama nu niet veel kan: opvoeden op afstand kan lekker niet, denkt ze, zorg er dan ook voor dat je thuis bent!

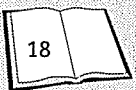
Kunnen de kinderen vertellen wat Stella bedoelt met 'opvoeden op afstand'? Wat vinden ze ervan dat Stella zo over haar moeder denkt?

Zelfs Jolle heeft geen vrolijke boterham.

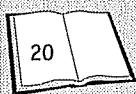
Kun je aan de manier waarop iemand eet zien of hij vrolijk is? Of iemand een vrolijke, een verveelde, of een verdrietige boterham heeft? Kunnen de kinderen laten zien hoe die verschillende boterhammen eruit zien?

Weer opvoeden op afstand, of eigenlijk het omgekeerde:

Op veilige afstand durft Stella veel te zeggen. Het is als roepen naar een tijger achter tralies: Kom maar, ik ben niet bang!

Laat de kinderen het telefoongesprek tussen moeder en Stella nog eens nalezen. Wat vinden ze van de toon die Stella tegen haar moeder aanslaat? Durft ze dat omdat ze telefoneert? Dat staat eigenlijk zo in de zin hierboven. Waarom is het makkelijker om zulke dingen door de telefoon te zeggen dan rechtstreeks?

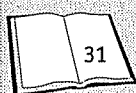

'Soms lees ik iemands ogen.'

Stella heeft het toch goed gehoord. Terwijl ze opnieuw over de pijnlijke plek wrijft, knippen haar oogleden snel achter elkaar.

'Niet doen,' zegt de muzikant, 'dat stoort.'

Zien de kinderen de humor in de laatste opmerking van de muzikant? Als je iemands ogen leest, veroorzaakt oogknippen natuurlijk storing! Kun je trouwens iemands ogen 'lezen'? Wat zou de muzikant daarmee bedoelen? Kennen de kinderen de uitdrukking 'ogen zijn de spiegel van de ziel'? Wat zou dat gezegde betekenen?

'Ik zeg niks!'

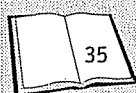
'Je praat zonder woorden!'

Kan dat, zonder woorden praten? Kunnen de kinderen het voordoen? Hoe kun je zonder woorden laten zien wat je voelt, of je blij of boos bent bijvoorbeeld.

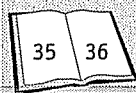
'Nou Manneke Pies, komt er nog wat van?' spot mama.

Wat vinden de kinderen ervan dat mama papa zo te kijk zet? Hoe vinden ze trouwens dat de ouders van Stella met elkaar omgaan? Laat ze bladzijde 32 nog eens opslaan en 'tussen de regels' lezen wat vader en moeder eigenlijk tegen elkaar zeggen.

Dat vindt Stella zo goed aan oma. Ze zeurt niet: Waarom wil je dat weten? Nee, zij praat met haar net zo serieus als met mama.

Stella geeft hier aan dat ze het fijn vindt dat ze serieus genomen wordt. Ze vindt kennelijk dat volwassenen anders tegen kinderen praten dan tegen elkaar. Dat volwassenen vaak zeuren tegen kinderen. Oma doet dat niet. Welke ervaringen hebben de kinderen? Is er verschil in de manier waarop volwassenen tegen je praten? Wie neemt je serieus, wie behandelt je vaak nog als een klein kind?

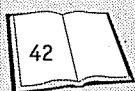
'Kijk, toen ik kinderen had, was ik thuis, maar dat telt niet, dat was een andere tijd. En om nou te zeggen dat ik dat altijd zo leuk vond... Nu moeten vrouwen zelf hun geld kunnen verdienen. Trouwens, vergeet niet dat veel vrouwen vroeger niks mochten, hè. Ik vind het goed dat ze nu hun kans grijpen.'

Hoe denken de kinderen hier over? Moeten moeders altijd thuis zijn? Moet er altijd iemand thuis zijn als de kinderen thuis zijn, een vader of een moeder? Klopt het wat oma zegt, dat vrouwen vroeger bijna nooit een baan hadden als er kinderen waren? Laat ze aan hun eigen oma of opa eens vragen hoe dat zat. Wat vinden oma of opa ervan? En hun eigen moeder en vader?

Denkboodschappen: het woord danst op de muziek in Stella's slaapkamer.

Hebben de kinderen ook weleens behoefte om denkboodschappen uit te zetten? Waar aan denken ze dan? Wie zouden ze na willen laten denken?

'Beetje lui, pap?' plaagt Stella.

'De herfst maakt me altijd moe!'

'Heb ik met school!'

Mama lacht.

'Heb je kip-kerrie gemaakt, mam?'

'Met mijn hulp, ja,' bevestigt papa.

'Je vader heeft de rijst uit het hoge kastje gepakt!'

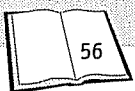
'Dus ik lieg niet!'

Moesten de kinderen ook lachen om dit gesprek tussen Stella, papa en mama?

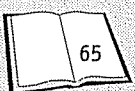
Stella wil haar hersenen denkkracht geven en knijpt haar ogen stijf dicht.

Wat doen de kinderen om hun hersenen meer denkkracht te geven?

'Zoek je Plato?'

Waarom zou de man met de verfkwest de muzikant 'Plato' noemen? Weten de kinderen wie Plato is? Laat in een encyclopedie of op internet eens opzoeken dat Plato een Griekse wijsgeer was, die vele eeuwen geleden leefde. Misschien kunnen ze enkele wijze uitspraken van Plato vinden en opschrijven. Zou het toevallig zijn dat Plato in het verhaal een keer met zijn bakfiets op de Filosofenallee rijdt?

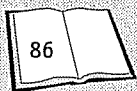
'Hollandse kinderen zijn echt raar. Marokkaanse vaders zijn thuis de baas en soms mijn moeder, maar de kinderen moeten in ieder geval doen wat er gezegd wordt. Ik zal nooit zeggen: Jij moet meer thuis zijn, papa. Dat hoort toch niet.'

Doen alle Hollandse kinderen zo tegen hun ouders als Stella doet? En zullen alle Marokkaanse kinderen hun ouders net zo gehoorzamen als Yasmin doet? Hoe moeten kinderen zich tegenover hun ouders gedragen? Welke mening delen de lezers? Nog een manier om meer denkkracht te krijgen:

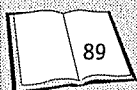
Ze ligt op de rug met de benen omhoog tegen de muur. Zo stroomt extra bloed naar de hersens, dat helpt bij het denken.

Stijf je ogen dicht, of met de benen omhoog. Hoe krijgen de kinderen de meeste denkkracht?

'Goedemorgen mevrouw,' klinkt het vriendelijk. 'Ik ben Fedde Siderius, een vriend van Stella.'

Waarom zou de muzikant zich voorstellen aan Stella's moeder? Wordt een vreemde met een naam minder vreemd? Probeert hij zo vertrouwen te winnen?

'Een vreemde dwaas.' Papa maakt een grijpgebaar langs zijn voorhoofd. Mama kijkt de twee na, totdat ze om de hoek van de straat verdwijnen. 'Of juist heel erg slim,' zegt ze peinzend.

Een vreemde dwaas, vindt papa, of juist heel erg slim, vindt mama. Wat vinden de kinderen?

Een aantal spreuken uit het verhaal op een rij:

Blz. 19 'Toeval bestaat alleen in lege hoofden'

Blz. 30 'Een glimlach is het schild voor duizend scheldwoorden'

Blz. 48 'Voorbije tijd koopt niemand terug'

Blz. 51 'Je vergist je eerder, als je denkt dat je de weg weet'

Blz. 60 'Pak iets aan voordat het een probleem is!'

Blz. 62 'Hemel en aarde kunnen zo lang bestaan, omdat ze niet voor zichzelf leven'

Blz. 64 'Werken voor jezelf, is ook werken voor een ander'

Blz. 80 'Op een kruising kun je ook nog altijd terug'

Blz. 103 'Je hoort een krokodil nooit zeggen dat hij vroeger een eitje was'

Blz. 119 'Ook de moeilijkste weg begint met één enkele stap'

Blz. 122 'Als je allebei een stap zet, kom je dichterbij elkaar'

Wat wordt met deze spreuken bedoeld? Zijn er spreuken bij waarvan je wel aanvoelt wat ze betekenen, maar waarbij het heel moeilijk is om dat goed onder woorden te brengen? Zijn spreuken daarom handig, omdat ze iets kort en kernachtig zeggen? Kunnen de kinderen verwoorden wat bovenstaande spreuken betekenen?

3b Kennis van genres

Luister dan! is een realistisch boek. Realistische boeken zijn vaak gebaseerd op ware gebeurtenissen. Richard Backers schrijft in zijn e-mail niet dat hij het boek schreef naar een voorbeeld uit de realiteit. Denken de kinderen dat de gebeurtenissen in *Luister dan!* echt zó kunnen plaatsvinden? Hebben ze tijdens het lezen situaties herkend? Een verhaal is 'echt' als je denkt: 'Dat had mij precies zo kunnen overkomen.' Is deze gedachte bij het lezen van het verhaal bij hen opgekomen? Kunnen ze zich met

Stella identificeren? Hoe zouden zij zich voelen als hun ouders altijd druk, druk, druk waren. Bijna nooit thuis, onverwacht overwerken, waardoor er oplossingen voor de kinderen gezocht moeten worden. Kennen ze kinderen in hun omgeving die op Stella lijken? Kennen ze kinderen die in dezelfde situatie als Stella verkeren? Met ouders die ook allebei werken, waardoor ze naschoolse opvang hebben bij oma, een buurvrouw, of ergens anders? Hoe reageren die kinderen op *Luister dan!*? Komt er een gesprek op gang naar aanleiding van de acties van Stella?

Zijn er elementen in het boek, waarbij ze twijfels hebben aan het realiteitsgehalte? Waarschijnlijk noemen ze het telkens opduiken van de muzikant. De dingen die de muzikant weet en zegt zonder dat hij ze eigenlijk kan weten. Hebben ze zelf ervaringen met mensen die lijken op de muzikant? Is de figuur van de muzikant een verzinsel van de schrijver? Maakt hij daardoor een realistisch boek spannender, geheimzinniger? Kennen ze boeken waarin ook 'fantastische' elementen zitten? Is het effect daarvan vergelijkbaar met dat in *Luister dan!*, of is het misschien anders? Hoe anders?

Thema's en motieven

Aandacht van je ouders

Het probleem van Stella, ouders die geen tijd voor haar hebben, is het centrale thema in *Luister dan!* Ze probeert eerst met woorden haar ouders duidelijk te maken dat ze meer aandacht wil. En als dat niet lukt stelt ze een daad. Ze zet haar ouders voor het blok door weg te lopen. Ondanks de goede raad van de muzikant denkt ze de oplossing gevonden te hebben door hen hard te treffen. Je kind kwijtraken is immers het ergste dat ouders kan overkomen? Haar weglopen is eigenlijk een keiharde schreeuw: *Luister dan!*

Vinden de kinderen dat Richard Backers het thema eerlijk uitwerkt? Of bekijkt hij het thema vanuit één kant? Moet een auteur een thema altijd van meerdere kanten laten zien?

Praten of weglopen

Wat vinden de kinderen van deze actie van Stella? Zijn ze het met haar oplossing eens? Of voelen ze meer voor de benadering van de muzikant die erop gericht is de ouders van Stella na te laten denken door hen boodschappen te laten vinden? Dat gaat Stella niet vlug genoeg, ze is ongeduldig. Toch blijkt praten uiteindelijk de oplossing. Vader en moeder willen dat ook. De agenda's liggen immers in de prullenbak als Stella weer thuis is. Was Stella's daad dan toch nodig om haar ouders de ogen te openen?

'Als je allebei een stap zet, kom je dichterbij elkaar,' zegt Stella. Niet alleen haar ouders hoeven te veranderen. Zijn de kinderen het met deze uitspraak eens?

3c Praten over illustraties

Als de lezer het boekprofiel heeft ingevuld: kijk daar dan eerst even naar en neem dit als startpunt. Hoe motiveren hun keuze? Waarom is er voor ja of nee gekozen?

Luister dan! is een realistisch verhaal. Vinden de kinderen de illustraties bij dit boek ook realistisch? Monique Beijer heeft een realistische tekenstijl, maar toch zijn haar illustraties geen foto's. Kunnen de kinderen aangeven welke elementen in de tekeningen nèt niet realistisch zijn? Laat de kinderen eens speciaal letten op gezichtsuitdruk-

kingen en lichaamshoudingen van de personen die ze tekent. Neem Stella op bladzijde 4. Zonder het boek gelezen te hebben kun je al een heleboel over haar weten. Kijk naar haar gezicht. Wat straalt dat uit? Boosheid, vastberadenheid? Het is in ieder geval geen timide meisje.

De illustratie op bladzijde 21 laat Stella zien in gesprek met de muzikant. Ziet Stella er daar uit als een meisje dat haar hart uitstort bij een vreemde?

Hoe kijkt de mevrouw met de hond op bladzijde 44? Het is donker, ze ziet de muzikant, die er niet alledaags uitziet. Is ze bang van die vreemde man?

Stella op bladzijde 73 is boos met haar hele lijf. De kwaadheid spat er vanaf. Welke details versterken het beeld dat Stella zo boos is?

Tenslotte de tekening op bladzijde 111. In de tekst wordt de vrouw die tegen de muur hangt beschreven met de woorden: Een vrouw in een gespikkelde namaakbontjas. De laag make-up, de felle lippenstift en de roze ogenschaduw verbergen niet hoe lelijk ze is. Ze zegt: 'Dit is geen buurt voor jonge meisjes.' Wisten de kinderen meteen wat de vrouw bedoelt en wat zij in die buurt doet?

Praat tenslotte met de kinderen over de tekening op het omslag. Hoe wordt Stella daar afgebeeld? Klopt het beeld dat de kinderen van haar hadden vóór het lezen van het boek, met het beeld dat ze van haar hadden nadat ze het verhaal helemaal gelezen hadden?

4 Verwerking

Voor verdere verwerking is nog een aantal kopieerbladen opgenomen.

4a is het Boekprofiel.

4b een brief aan Stella.

4c 'Eigen mening' blad.

4d een creatieve opdracht.

4e tenslotte, is het titelblad.